

ความหลากหลายของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The diversity of seed plants in the riparian forest along the Sok Canal, Surat Thani province

กาญจนา คงเอียด จรัล ลีรัตวิวงศ์* และ ประกาศ สว่างโชติ

KANJANA KONG-IED, CHARAN LEERATIWONG & PRAKART SAWANGCHOTE

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112

Department of Biology, Faculty of Science, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla 90112,
Thailand

บทคัดย่อ. ป่าชายน้ำ เป็นพื้นที่ป่าที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเชิงนิเวศและมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ แต่เนื่องจากเป็นระบบนิเวศที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ง่ายและใช้ประโยชน์อย่างมาก ทำให้พื้นที่ป่าชายน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายของพืชมีเมล็ดที่พบในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการสำรวจ เก็บตัวอย่างพรรณไม้ และตรวจสอบชนิด ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 โดยตัวอย่างพรรณไม้แห้งจะจัดเก็บที่พิพิธภัณฑ์พืช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผลการศึกษาพบพรรณไม้ 58 วงศ์ 145 สกุล และ 221 ชนิด โดยพรรณไม้ในวงศ์เปล้า (Euphorbiaceae) มีจำนวนชนิดมากที่สุด คือ 33 ชนิด และสกุลที่มีจำนวนชนิดมากที่สุด คือ สกุลไทร (*Ficus* L.) มีจำนวน 13 ชนิด พบพรรณไม้เฉพาะถิ่นของเขตพรรณพฤกษชาติภาคใต้ของประเทศไทยและหายาก 2 ชนิด ได้แก่ ชิงชีใหญ่ (*Capparis klossii* Ridl.) และพลับท้อขาว (*Diospyros scalariformis* Fletcher) พรรณไม้หายาก 3 ชนิด ได้แก่ ชำม่วง (*Anisoptera scaphula* (Roxb.) Kurz) ลูกนาคา (*Drypetes curtisii* (Hook.f.) Pax & K. Hoffm.) และ เงาะป่า (*Nephilium melliferum* Gagnep.) สภาภูมิประเทศที่แตกต่างกันตามแนวคลองทำให้เกิดสังคมพืชที่มีพรรณไม้แตกต่างกัน และปัจจัยจากกิจกรรมของมนุษย์มีความสำคัญอย่างมากต่อโครงสร้างสังคมพืชบริเวณตอนกลางของลำคลอง การศึกษาทางอนุกรมวิธานอย่างต่อเนื่องจะทำให้พบพืชเฉพาะถิ่นหายาก หรือพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพิ่มมากขึ้น ผลการศึกษานี้ จะมีประโยชน์ต่อการวางแผนจัดการทรัพยากรป่าชายน้ำ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษাপ่าชายน้ำอื่นๆ ต่อไป

* Corresponding author: charan.leeratiwong@gmail.com

ABSTRACT. Riparian forests serve numerous important ecological functions and are crucially important for the quality of human life. Because of the easy access of the riparian forests, they are therefore vulnerable to destruction by human activities. The purpose of this research is to study the diversity of seed plants in the riparian forest along the Sok Canal, Surat Thani province. Surveying, collecting and identifying were performed between June, 2008 and May, 2009. Dried specimens were deposited at the Prince of Songkla University Herbarium (PSU) and the Forest Herbarium (BKF). Fifty eight families, 145 genera and 221 species were recorded. Euphorbiaceae is the most diverse family with 33 species and *Ficus* L. is the most diverse genus with 13 species. *Capparis klossii* Ridl. and *Diospyros scalariformis* Fletcher are rare and endemic to Peninsular Thailand. *Anisoptera scaphula* (Roxb.) Kurz, *Drypetes curtisii* (Hook.f.) Pax & K. Hoffm. and *Nephilium melliferum* Gagnep. are rare species. Different topographies along the canal produce different communities and species composition. At the middle of the canal, anthropogenic activities play a major role in controlling community structure. The continuing taxonomic studies can increase the record number of endemic, rare and/or endangered species. The results of this study can be fruitful to management plan for the riparian forests and to future studies of riparian forests.

คำสำคัญ: ป่าชายน้ำ, ความหลากหลาย, พืชมีเมล็ด, คลองศก, สุราษฎร์ธานี

KEYWORDS: Riparian forest, diversity, seed plants, Sok Canal, Surat Thani

บทนำ

ป่าชายน้ำ (riparian forest) เป็นพื้นที่ป่าที่อยู่ติดกับแหล่งน้ำ ซึ่งหมายถึงริมฝั่งแม่น้ำ พื้นที่ราบที่มีน้ำท่วมถึงและพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ป่าไม่มีขอบเขตที่แน่นอน เป็นป่าที่มีลักษณะเฉพาะคือ มีขอบเขตของป่าเป็นแนวยาวตลอดริมฝั่งน้ำและได้รับอิทธิพลจากการท่วมถึงของน้ำในฤดูน้ำหลาก ซึ่งทำให้เกิดการทับถมของตะกอนและการสะสมธาตุอาหาร ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในเชิงนิเวศ โดยทำหน้าที่เป็นตัวกรองตามธรรมชาติ (living filter) คือช่วยกรองตะกอนและสารพิษมิให้ลงสู่แหล่งน้ำ (Tjaden & Weber, 1998) ลดความเร็วและความแรงของกระแสน้ำในฤดูน้ำหลาก ป้องกัน

การชะล้างพังทลายของดิน เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด และมีความสำคัญต่อมนุษย์ในแง่ที่คงคุณภาพของแหล่งน้ำจืดสำหรับการอุปโภคบริโภค (Mitsch & Grosselink, 2000) เนื่องจากป่าชายน้ำเป็นระบบนิเวศที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ง่ายและใช้ประโยชน์อย่างมากจึงทำให้พื้นที่ป่าชายน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของพรรณพืชในป่าชายน้ำของประเทศไทยยังมีรายงานน้อยมาก

คลองศกเป็นคลองสายหลักในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกิดจากการไหลมารวมกันของลำธารในเขตอุทยานแห่งชาติเขาสก มีความกว้าง 10-50 เมตร ลึก 2-8 เมตร ไหลจากทิศใต้ไปทิศตะวันออก

เฉียงเหนือผ่านพื้นที่อำเภอพนม ไปบรรจบกับ คลองแสงในเขตพื้นที่อำเภอบ้านตาขุน เป็นต้น กำเนิดแม่น้ำพุมดวง (กรมทรัพยากรน้ำ, 2549) (ภาพที่ 1) สภาพป่าชายน้ำตามแนวคลองศก บริเวณต้นน้ำถึงบริเวณส่วนกลาง ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสกยังคงมีสภาพที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นป่าดิบชื้นระดับต่ำ มีต้นไม้ค่อนข้างหลากหลายและหนาแน่น โดยสองฝั่งคลองมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มกับแนวหินปูน บริเวณตอนกลางลำคลองซึ่งอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่ที่ถูกจับจองเข้าใช้ประโยชน์ ทำให้พื้นที่ป่าริมคลองขาดเป็นช่วงๆ มีต้นไม้ใหญ่ในชั้นเรือนยอดขึ้นอยู่ไม่มากนัก แม้คลองศก จะไหลผ่านพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสกซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์แต่พื้นที่ริมฝั่งก็ได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ทั้งสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน และสวนผลไม้ รวมถึงการสร้างรีสอร์ทเพื่อธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้การศึกษาพรรณพืชในป่าชายน้ำตามแนวคลองศกยังไม่เคยมีรายงานมาก่อน

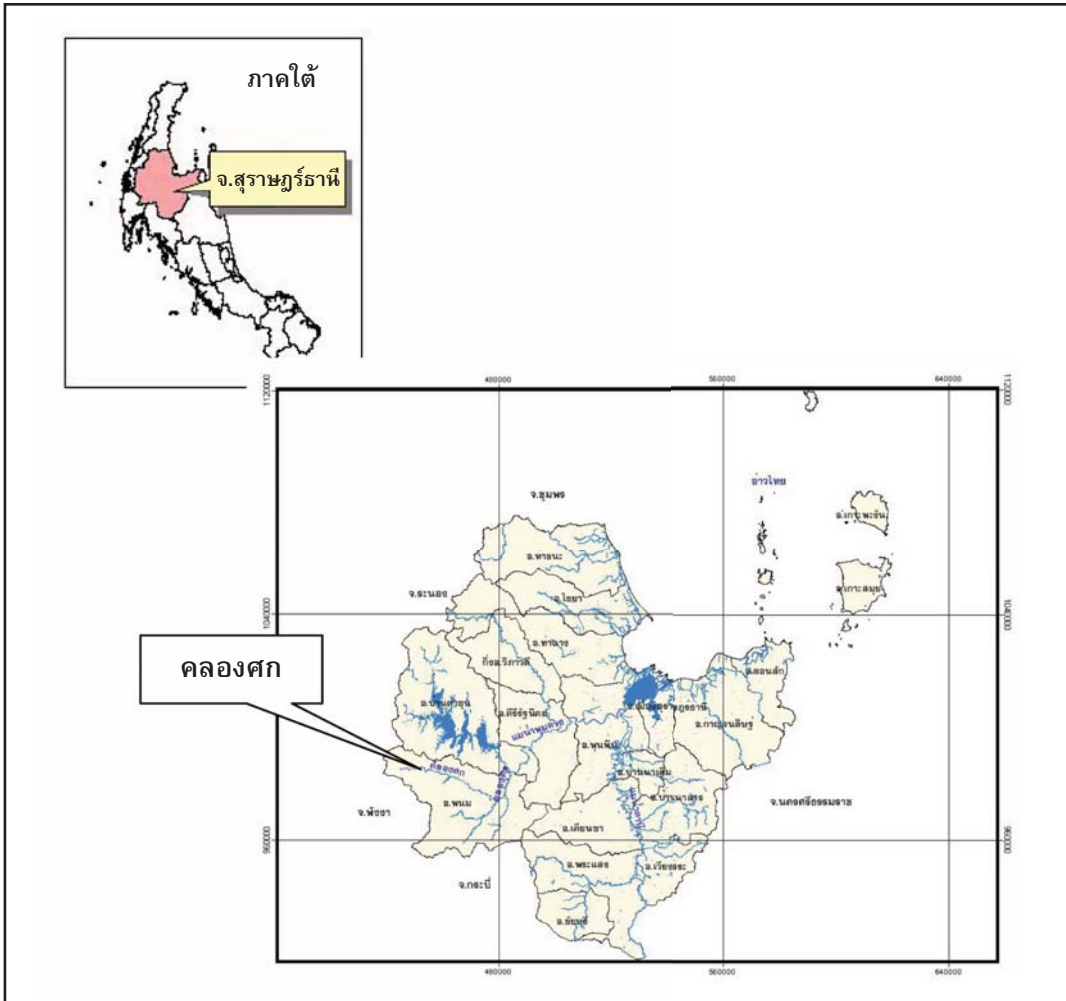
สำหรับการศึกษาพรรณพืชในป่าชายน้ำของประเทศไทยยังมีรายงานน้อยมาก โดยทั่วไปจะเป็นการศึกษาบริเวณน้ำตกในเขตอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ การศึกษาของวรวิทย์ รัมศรี (2544) ศึกษาพืชที่มีท่อลำเลียงในบริเวณน้ำตกกะโรมของอุทยานแห่งชาติเขาลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะป่าเป็นป่าดิบชื้น สามารถจำแนกพืชได้ทั้งหมด 81 วงศ์ 174 สกุล 220 ชนิด จรัส สิริตวงศ์ และสายใจ จรเอียด (2548) ศึกษาความหลากหลายของพรรณพืชมีท่อลำเลียงบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติของน้ำตกตำหนักและพื้นที่ข้างเคียง ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีพังงา จังหวัดพังงา ซึ่งเป็นป่าดิบชื้นระดับต่ำ สํารวจพบพืชทั้งหมด 111 วงศ์ 287 สกุล 543 ชนิด

ส่วนการศึกษาพรรณพืชตามลำน้ำมีเพียงรายงานของทิพวัลย์ หมวดทรัพย์ (2552) ศึกษาความหลากหลายของพืชมีท่อลำเลียงบริเวณคลองบางวัน และคลองตำหนิง อำเภอกระบือบุรี จังหวัดพังงา เป็นคลองที่รับน้ำจากต้นน้ำบนเทือกเขานมสาว สภาพป่าส่วนใหญ่ได้รับการรบกวนจากการเข้าใช้ประโยชน์เนื่องจากอยู่นอกเขตอนุรักษ์ มีไม้ต้นไม้ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นไม้พุ่มและไม้ล้มลุก พบพืชทั้งหมด 63 วงศ์ 120 สกุล 159 ชนิด ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้ เพื่อสำรวจเก็บรวบรวมพรรณไม้ และจัดทำบัญชีรายชื่อ โดยเน้นกลุ่มพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการเพิ่มข้อมูลพรรณไม้ในป่าชายน้ำของประเทศ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อขยายการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วิธีการศึกษา

1. พื้นที่ศึกษาเป็นป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี บริเวณตอนต้นจนถึงตอนกลางของลำคลองเป็นระยะทางยาวประมาณ 12 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในพิกัด 8 องศาเหนือ 54 ลิปดา และ 424 ฟิลิปดา และ 98 องศาตะวันออก 30 ลิปดา และ 432 ฟิลิปดา จนถึงพิกัด 8 องศาเหนือ 54 ลิปดา และ 451 ฟิลิปดา และ 98 องศาตะวันออก 34 ลิปดา และ 363 ฟิลิปดา มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลอยู่ในช่วง 50-110 เมตร ในระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 โดยสำรวจและเก็บตัวอย่างพืชบริเวณพื้นที่ราบริมตลิ่งที่มีร่องรอยการท่วมถึงของน้ำ มีความกว้างในแนวตั้งฉากกับลำคลองประมาณ 10 เมตร

2. เก็บรวบรวมตัวอย่างพืชแต่ละชนิดที่ประกอบด้วย กิ่งหรือลำต้น ที่มีใบ ดอก และ/หรือผล โดยเก็บจำนวน 3-5 ซ้ำต่อพืชแต่ละชนิด

ภาพที่ 1 ตำแหน่งของคลองสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ที่มา : ดัดแปลงจาก กรมแผนที่ทหาร, 2543)

แล้วนำมาตรวจสอบหาชนิดของพืช โดยอาศัย
 ระบุวิธานจากเอกสารหรือหนังสือพรรณพฤกษชาติ
 ของไทยและของประเทศในภูมิภาคข้างเคียง
 หรือสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เปรียบเทียบตัวอย่างพืช
 จากหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
 และพันธุ์พืช (BKF) และพิพิธภัณฑ์พืช ภาควิชา
 ชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลา
 นครินทร์ (PSU) พร้อมจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง
 เพื่อเก็บไว้เป็นตัวอย่างอ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช
 ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ และหอพรรณไม้ กรมอุทยาน
 แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

1. องค์ประกอบพรรณไม้

พบพืชมีเมล็ด ทั้งหมด 58 วงศ์ 145 สกุล
 และ 221 ชนิด (ตารางที่ 1) ซึ่งประกอบด้วย
 กลุ่มพืชเมล็ดเปลือย พืชดอก-ใบเลี้ยงคู่ และ
 พืชดอก-ใบเลี้ยงเดี่ยว ดังนี้

1.1 กลุ่มพืชมีเมล็ดเปลือย สํารวจพบจำนวน 1 วงศ์ 1 สกุล 3 ชนิด

1.2 กลุ่มพืชดอก-ใบเลี้ยงคู่ สํารวจพบจำนวน 55 วงศ์ 141 สกุล 215 ชนิด

1.3 กลุ่มพืชดอก-ใบเลี้ยงเดี่ยว สํารวจพบจำนวน 2 วงศ์ 3 สกุล 3 ชนิด

วงศ์พืชที่มีความหลากหลายระดับชนิดมากที่สุด ได้แก่ วงศ์เปล้า (Euphorbiaceae) จำนวน 18 สกุล 33 ชนิด รองลงมาได้แก่ วงศ์เข็ม (Rubiaceae) จำนวน 13 สกุล 19 ชนิด วงศ์ไทร (Moraceae) จำนวน 3 สกุล 15 ชนิด และวงศ์ชมพู (Myrtaceae) จำนวน 1 สกุล 10 ชนิด สำหรับสกุลพืชที่มีความหลากหลายของชนิดมากที่สุด คือ สกุล *Ficus* มี 13 ชนิด รองลงมาคือ สกุล *Syzygium* มี 10 ชนิด และสกุล *Ixora* จำนวน 6 ชนิด ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษานี้ต่างจากการศึกษาของทิพวัลย์ หมวดทรัพย์ (2552) และจรัล สิริตวิงศ์ และสายใจ จรเอียด (2548) ที่พบพืชวงศ์เข็มมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้กับการศึกษาพรรณไม้ที่ผ่านมา พบว่าการศึกษานี้มีความหลากหลายของพรรณพืชมากกว่ารายงานการศึกษาของทิพวัลย์ หมวดทรัพย์ (2552) ที่รายงานพบพืชจำนวน 159 ชนิด บริเวณริมคลองบางวันและคลองตำหนัง เนื่องจากความแตกต่างของคลองซึ่งคลองตลกเป็นคลองต้นน้ำ

ที่มีความยาวมากกว่า อีกทั้งยังเป็นคลองต้นน้ำซึ่งพื้นที่ที่สำรวจส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติที่ยังไม่ถูกรบกวน ป่าชายน้ำจึงยังคงความอุดมสมบูรณ์มากกว่า และเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของจรัล สิริตวิงศ์ และสายใจ จรเอียด (2548) ซึ่งศึกษาในพื้นที่เส้นทางศึกษาธรรมชาติ บริเวณหน้าตกตำหนังและบริเวณข้างเคียง มีสภาพป่าเป็นป่าดิบชื้นระดับต่ำ พรรณไม้เด่นเป็นพืชวงศ์เข็ม วงศ์เปล้า วงศ์ไทร วงศ์กระดังงา และวงศ์ยาง (Dipterocarpaceae) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีความหลากหลายของพรรณพืชน้อยกว่าเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในป่าชายน้ำซึ่งมีระยะห่างจากคลองในแนวตั้งฉากประมาณ 10 เมตร แต่อย่างไรก็ตามพบชนิดพืชมีความคล้ายคลึงกัน โดยพบพืชชนิดเดียวกันจำนวน 64 ชนิด

จากจำนวนพืชที่พบทั้งหมด 221 ชนิด มีพืชที่พบแพร่กระจายเฉพาะในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ทั้งสิ้น 47 ชนิด คิดเป็นประมาณร้อยละ 21.27 (ตารางที่ 1 เฉพาะชนิดที่ทำเครื่องหมาย *) โดยพบพรรณไม้หายากและเป็นพืชเฉพาะถิ่นของประเทศไทย 2 ชนิด ได้แก่ ชิงชี่ใหญ่ (*Capparis klossii*) เป็นพืชเฉพาะถิ่นบริเวณคอคอดกระ มีรายงานพบที่จังหวัดระนอง (Chayamarit, 1991) และ พลับทองขาว (*Diospyros scalariformis*) มีรายงานพบที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (Phengkklai, 1981) และพบพืชหายาก 3 ชนิด ได้แก่ ช้าม่วง (*Anisoptera scaphula*) ลูกนาคา (*Drypetes curtisii*) และเงาะป่า (*Nephilium melliferum*) (Santisuk et al., 2006) ส่วนพรรณไม้ที่พบเป็นไม้เด่นในป่าชายน้ำ ได้แก่ ไคร้หน้า (*Homonoia riparia*) และลูกคล้าย (*Ficus ischnopoda*) สามารถเจริญอยู่บริเวณที่มีน้ำท่วมและมีกระแส น้ำไหลเชี่ยว มะตาด (*Dillenia indica*) มะเดื่อ

อุทุมพร (*Ficus racemosa*) พบว่าสามารถเจริญ
อยู่ริมตลิ่ง มีระบบรากที่เกาะยึดดินริมตลิ่งได้ดี
ในขณะที่พลับพลาก (*Microcos paniculata*)
กลิ้งกล่อม (*Polyalthia suberosa*) ชมพู่
น้ำ (*Syzygium siamense*) บ๊องขวาน (*Syzygium
diospyrifolium*) และกุ่มน้ำ (*Crateva magna*)
เป็นพืชเด่นบริเวณที่ราบริมตลิ่งซึ่งมีการท่วมถึง
ของน้ำเป็นครั้งคราว ดังนั้นพรรณพืชที่กล่าวมา
ข้างต้น สามารถใช้เป็นพืชดัชนีที่แสดงให้เห็นถึง
สังคมพืชป่าชายน้ำได้

นอกจากนี้ยังมีพรรณไม้ที่ไม่สามารถจำแนก
ในระดับชนิดพบในสกุล *Aganosma*, *Agapetes*,
Antidesma, *Bridelia*, *Canarium*, *Castanopsis*,
Catunaregam, *Croton*, *Elaeocarpus*, *Fagerlindia*,
Ficus, *Glochidion*, *Glycosmis*, *Grewia*, *Ixora*,
Nauclea, *Phyllanthus*, *Poikilospermum*,
Psycotria, *Schoutenia*, *Shorea*, *Spatholobus*,
Symplocos, *Syzygium*, *Urophyllum* และ
Xanthophyllum มีพืชจำนวน 2 ตัวอย่าง คือ
Unknown 1 อยู่ในวงศ์ชบา (Malvaceae) และ
Unknown 2 อยู่ในวงศ์พุทรา (Rhamnaceae)
ที่ยังไม่สามารถระบุชื่อวิทยาศาสตร์ระดับสกุล
และมีชนิดพืชที่ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้อง
ของชื่อวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 ชนิด *Ficus* cf.
obscura, *Helicia* cf. *formosana*, *Lepisanthes*
cf. *tetraphylla* และ *Pavetta* cf. *petiolaris* ทั้งนี้
เนื่องจากตัวอย่างพันธุ์ไม้ที่เก็บได้บางส่วนไม่สมบูรณ์
ขาดส่วนของดอกและผล และพืชในบางสกุล เช่น
Agapetes และ *Spatholobus* ขาดหนังสือรูปวิธาน
ที่สมบูรณ์ ซึ่งจากการเทียบตัวอย่างพรรณไม้ใน
หอพรรณไม้ พบว่าบางชนิดไม่พบตัวอย่างที่
ใกล้เคียงกัน และบางชนิดก็ยังไม่สามารถระบุ
ชนิดได้เช่นกัน หากมีการศึกษาพืชเหล่านี้เพิ่มเติม
อาจพบพืชที่มีความสำคัญ ในแง่ของพืชเฉพาะถิ่น

พืชหายาก หรือพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ เป็นต้น ซึ่งจะ
เป็นข้อมูลพรรณพืชที่สำคัญของประเทศ ทั้งนี้
จำนวนชนิดของพรรณไม้ที่พบในบริเวณที่ศึกษา
อาจต่ำกว่าที่มีอยู่จริง เนื่องจากระยะเวลาในการ
ศึกษาเพียงระยะสั้น พรรณไม้บางชนิดมีลำต้น
สูงมากไม่สามารถเก็บตัวอย่างได้ และการเก็บ
ตัวอย่างอาจไม่ครอบคลุมทั้งหมด เนื่องจากการ
เก็บตัวอย่างริมคลองในบางพื้นที่ไม่สามารถข้าม
ฝั่งไปเก็บตัวอย่างได้เพราะระดับน้ำลึกมากและ
กระแสน้ำไหลเชี่ยว

2. ลักษณะภูมิประเทศและองค์ประกอบ พรรณไม้

สภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ตลอดความยาว
ของคลองศกที่สำรวจมีลักษณะที่แตกต่างกัน
อย่างชัดเจนระหว่างพื้นที่บริเวณต้นน้ำ ซึ่งอยู่ใน
เขตอุทยานแห่งชาติเขาสก มีความสูงเหนือระดับ
น้ำทะเลอยู่ในช่วง 75-110 เมตร กับพื้นที่บริเวณ
ตอนกลางของลำคลอง มีความสูงเหนือระดับ
น้ำทะเลอยู่ในช่วง 50-75 เมตร โดยบริเวณต้นน้ำ
พื้นที่ที่มีความลาดชัน ลักษณะภูมิประเทศเป็นแนว
หินปูนสลับกับพื้นที่ราบแคบๆ พบพรรณไม้มี
ความหลากหลายของชนิดสูง มีไม้ต้นและไม้พุ่ม
ขึ้นอยู่ค่อนข้างหนาแน่น ไม้ต้นในชั้นเรือนยอด
เป็นพันธุ์ไม้วงศ์ก่อ (Fagaceae) ได้แก่ กอบ้าน
(*Castanopsis wallichii*) และก่อกระดุม (*Quercus
semiserrata*) เป็นต้น ไม้วงศ์ยาง ได้แก่ ไช้เขียว
(*Parashorea stellata*) และกระบาก (*Anisoptera
costata*) เป็นต้น วงศ์มะพลับ (Ebenaceae) ได้แก่
ดงน้ำ (*Diospyros dictyoneura*) วงศ์มะม่วง
(Anacardiaceae) ได้แก่ (*Buchanania sessifolia*)
ชั้นเรือนยอดชั้นกลางพบพืชวงศ์ชมพู่ ได้แก่
โกก่างบก (*Syzygium fastigiatum*) ชมพู่
น้ำวงศ์เปิ้ล้า ได้แก่ นกนอน (*Cleistanthus polyphyllus*)

วงศ์มังคุด ได้แก่ นวล (*Garcinia merguensis*) และวงศ์มะพลับ ได้แก่ ลักเคยลักเกลือ (*Diospyros sumatrana*) เป็นต้น ไม้พื้นล่างส่วนใหญ่เป็น ต้นกล้าของพืชวงศ์ก่อ วงศ์ยาง และพืชวงศ์เข็ม ได้แก่ เข็มทอง (*Ixora javanica*) และบริเวณริมตลิ่งส่วนใหญ่มีพืชวงศ์ขิง (*Zingiberaceae*) ได้แก่ ข่าน้ำ (*Alpinia mutica*) ขึ้นอยู่หนาแน่น ในขณะที่บริเวณตอนกลางของลำคลองพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ป่าดั้งเดิมมีลักษณะขาดเป็นช่วงๆ (fragment) เนื่องจากการเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่ พรรณพืชที่พบมีความหลากหลายของชนิดไม่มากนัก ไม้ต้นที่เป็นไม้เด่น ได้แก่ พลับพลา ดงน้ำ มะเดื่ออุทุมพร มะตาด และ บ้องขวาน ไม้พุ่มที่เป็นไม้เด่นได้แก่ กลิ้งกล่อม และ เข็มช้าง (*Ixora umbellata* var. *multibracteata*) ส่วนไม้พื้นล่างมีน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการพัดพาของน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก ทำให้พื้นล่างของป่าเป็นพื้นที่โล่งเป็นส่วนใหญ่

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาความหลากหลายของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี บริเวณตอนต้นจนถึงตอนกลางของลำคลองเป็นระยะทางยาวประมาณ 12 กิโลเมตร พบพืชทั้งหมด 58 วงศ์ 145 สกุล และ 221 ชนิด พืชวงศ์เปล้ามีความหลากหลายระดับชนิดมากที่สุด จำนวน 33 ชนิด และสกุลพืชที่มีความหลากหลายของชนิดมากที่สุด คือ *Ficus* มีจำนวน 13 ชนิด พบพืชหายากและเป็นพืชเฉพาะถิ่นของประเทศไทย 2 ชนิด คือ ชิงชี่ใหญ่ และพลับท้อขาว พืชหายาก 3 ชนิด คือ ชำม่วง ลูกนาคา และเงาะป่า พรรณไม้เด่นได้แก่ ไคร้หน้า ลูกคล้าย มะตาด มะเดื่ออุทุมพร พลับพลา กลิ้งกล่อม ชมพูน้า บ้องขวาน และกุ่มน้ำ ซึ่งอาจ

เป็นไม้ต้นที่แสดงให้เห็นถึงสังคมพืชป่าชายน้ำได้ และจากการศึกษาพบว่าสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกันตามแนวคลองทำให้เกิดสังคมพืชที่มีพรรณไม้แตกต่างกันและปัจจัยจากกิจกรรมของมนุษย์มีความสำคัญอย่างมากต่อโครงสร้างสังคมพืชบริเวณตอนกลางของลำคลอง ทั้งนี้หากมีการศึกษาทางอนุกรมวิธานอย่างต่อเนื่องจะทำให้พบพืชเฉพาะถิ่น พืชหายาก หรือพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ นับเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความหลากหลายของพืชในป่าชายน้ำของประเทศ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการวางแผนจัดการทรัพยากรป่าชายน้ำและพรรณพืช อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษาความหลากหลายในพื้นที่ป่าชายน้ำอื่นๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (โครงการ BRT-T352073) ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ช่อทิพย์ ปุรินทวรกุล และคุณสายใจ จรเอียด ผู้ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการใช้ห้องปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่หอพรรณไม้ หอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบความถูกต้องของชนิดพันธุ์ไม้

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรน้ำ. 2549. โครงการจัดทำแผนรวมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำตาปี. เอกสารประกอบการประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 2 : คลองศก: กรุงเทพมหานคร.
- กรมแผนที่ทหาร. 2543. แผนที่คลองศก. กรมบัญชาการทหารสูงสุด, กรุงเทพมหานคร.

- จรัส ลีรติวงศ์ และ สายใจ จรเอียด. 2548. ความหลากหลายของพรรณพืชมีท่อลำเลียง ในอุทยานแห่งชาติศรีพังงา จังหวัดพังงา. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 27(4): 769-787.
- ทิพวัลย์ หมวดทรัพย์. 2552. ความหลากหลายของพืชมีท่อลำเลียงบริเวณคลองบางวันและคลองตำหนิง ในอำเภอดุสิตบุรี จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประกาศ สว่างโชติ. 2541. ลักษณะโครงสร้างสังคมพืชในป่าดิบชื้นเขตร้อนระดับต่ำบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตื้นงาช้าง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรวิทย์ งามศรี. 2544. การศึกษาพืชที่มีท่อลำเลียงบริเวณน้ำตกกะโรม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Chayamarit, K. 1991. Capparaceae. In: **Flora of Thailand**. T. Smitinand & K. Larsen (Eds.), vol. 5, part 3, pp. 241-271. Chutima Press, Bangkok.
- Mitsch, W.J. & Gosselink, J.G. 2000. **Wetland**. 3rd ed. John Wiley & Sons, Inc., New York.
- Phengkai, C. 1981. Ebenaceae. In: **Flora of Thailand**. T. Smitinand & K. Larsen (Eds.), vol. 2, part 4, pp. 281-392. Tistr Press, Bangkok.
- Santisuk, T., Chayamarit, K., Pooma, R. & Suddee, S. 2006. **Thailand Red Data: Plants**. <http://chm-thai.onep.go.th/chm/publication.html#V1> (accessed 28/02/2553).
- Tjaden, R.L. & Weber, G.M. 1998. **Riparian buffer management riparian buffer system**. Available Source: <http://www.riparianbuffers.umd.edu/fact/FS733.html>, 22 July 2007.

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
1. พืชเมล็ดเปลือย			
Gnetaceae	<i>Gnetum gnemon</i> L.*	ไม้ต้นขนาดเล็ก	เมียง
	<i>G. latifolium</i> Blume var. <i>funiculare</i> (Blume) Markgr.	ไม้เถา	มะหน่วย
	<i>G. montanum</i> Markgr.	ไม้เถา	เมื่อย
2. พืชใบเลี้ยงคู่			
Acanthaceae	<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	ไม้เถา	รางจืด
	<i>Justicia alternifolia</i> C.B.Clarke	ไม้ล้มลุก	-
Anacardiaceae	<i>Bouea oppositifolia</i> (Roxb.) Meisn.	ไม้ต้น	มะปริง
	<i>Buchanania sessifolia</i> Blume*	ไม้ต้น	หัวแมงวันหนู
	<i>Dracontomelon dao</i> (Blanco) Merr. & Rolfe	ไม้ต้น	พระเจ้า ห้าพระองค์
	<i>Melanochyla bracteata</i> King*	ไม้ต้น	รัก
	<i>Semecarpus curtisii</i> King*	ไม้ต้น	รักป่า
Annonaceae	<i>Anaxagorea javanica</i> Blume	ไม้พุ่มกึ่งไม้ต้น ขนาดเล็ก	จำปูน
	<i>Dasymaschalon blumei</i> Finet & Gagnep.	ไม้พุ่ม	บุหร่ง
	<i>Miliusa cf. thailandica</i> Chaowasku & Kessler	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
	<i>Orophea enterocarpa</i> Maingay ex Hook.f. & Thomson	ไม้พุ่มกึ่งไม้ต้น ขนาดเล็ก	กล้วยค่าง
	<i>Polyalthia bullata</i> King	ไม้ต้น	หลังโกง
	<i>P. suberosa</i> (Roxb.) Thwaites	ไม้พุ่มกึ่งไม้ต้น ขนาดเล็ก	กลิ้งกล่อม
	<i>Popowia pisocarpa</i> (Blume) Endl.*	ไม้ต้นขนาดเล็ก	สังหุยใบเล็ก
	<i>Uvaria cordata</i> (Dunal) Alston	ไม้เถา	นมช้าง
	<i>U. grandiflora</i> Roxb. ex Hornem.	ไม้เถา	ย่านนมควาย
Apocynaceae	<i>Aganosma</i> sp.	ไม้เถา	-
	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	ไม้ต้น	สัตตบรรณ
	<i>Chilocarpus costatus</i> Miq.*	ไม้เถา	ย่านกอบนาง
	<i>Parameria laevigata</i> (Juss.) Moldenke	ไม้เถา	เครือเขามวกขาว
Aralidiaceae	<i>Aralidium pinnatifidum</i> (Jungh. & de Vriese) Miq.*	ไม้พุ่มกึ่งไม้ต้น ขนาดเล็ก	คदनกูด

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
Bombacaceae	<i>Neesia malayana</i> Bakh.*	ไม้ต้น	ช้างให้
Boraginaceae	<i>Rotula aquatica</i> Lour.	ไม้พุ่ม	โครัหางนาค
Burseraceae	<i>Canarium</i> sp.	ไม้ต้น	มะกอกน้ำ
Capparaceae	<i>Capparis klossii</i> Ridl.****	ไม้รื้อเลื้อย	ชิงชี่ใหญ่
	<i>Crateva magna</i> (Lour.) Blume	ไม้ต้น	กุ่มน้ำ
Cecropiaceae	<i>Poikilospermum suaveolens</i> Merr.	ไม้เถา	ขม้น
	<i>P.</i> sp.	ไม้เถา	-
Celastraceae	<i>Bhesa indica</i> (Bedd.) Ding Hou*	ไม้ต้น	หุยาน
	<i>Euonymus javanicus</i> Blume*	ไม้ต้นขนาดเล็ก	กระดุกไก่
	<i>Salacia macrophylla</i> Blume	ไม้พุ่ม	สะเดาเย็น
Clusiaceae	<i>Calophyllum macrocarpum</i> Hook.f.*	ไม้ต้น	ชวด
	<i>Cratoxylum cochinchinense</i> (Lour.) Blume	ไม้ต้น	ตีวเกลี้ยง
	<i>Garcinia buncana</i> (Miq.) Miq.*	ไม้ต้น	ชะมวงป่า
	<i>G. merguensis</i> Wight	ไม้ต้น	นวล
	<i>G. speciosa</i> Wall.	ไม้ต้น	พะวา
	<i>Mesua nervosa</i> Planch. & Triana*	ไม้ต้นขนาดเล็ก	นากบุด
Combretaceae	<i>Combretum chinense</i> Roxb.*	ไม้เถา	สะแกเถา
	<i>C.</i> sp.	ไม้เถา	-
	<i>Quisqualis conferta</i> (Jack) Exell*	ไม้เถา	เล็บมือนาง
	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaerth.) Roxb.	ไม้ต้น	สมอภิกภก
Connaraceae	<i>Cnetis palala</i> (Lour.) Merr.	ไม้เถา	หงอนไก่
	<i>Connarus semidecandrus</i> Jack	ไม้เถา	ถอบแถบเครือ
Cucurbitaceae	<i>Hodgsonia heteroclita</i> (Roxb.) Hook.f. & Thomson ssp. <i>indochinensis</i> W.J. de Wilde & Duyfjes	ไม้เถา	มะกิ้ง
Dilleniaceae	<i>Dillenia indica</i> L.	ไม้ต้น	มะตาด
	<i>D. obovata</i> (Blume) Hoogland	ไม้ต้น	สำนใหญ่
	<i>Tetracera loureiri</i> (Finet & Gagnep.) Pierre ex Craib	ไม้เถา	รสสุคนธ์
Dipterocarpaceae	<i>Anisoptera costata</i> Korth.	ไม้ต้น	กระบาก
	<i>A. scaphula</i> (Roxb.) Kurz**	ไม้ต้น	ข้าม่วง
	<i>Hopea ferrea</i> Laness.	ไม้ต้น	ตะเคียนหิน

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
Ebenaceae	<i>H. oblongifolia</i> Dyer*	ไม้ต้น	กรายดำ
	<i>Parashorea stellata</i> Kurz*	ไม้ต้น	ไขเขียว
	<i>Shorea</i> sp.	ไม้ต้น	-
	<i>Vatica odorata</i> (Griff.) Symington	ไม้ต้น	พันจำ
	<i>V. stapfiana</i> (King) Slooten*	ไม้ต้น	สัก
	<i>Diospyros dictyoneura</i> Hiern	ไม้ต้น	ดงน้ำ
	<i>D. oblonga</i> Wall. ex G. Don	ไม้ต้น	โมรี
	<i>D. scalariformis</i> Fletcher*,***	ไม้ต้น	พลับท่องเที่ยว
	<i>D. sumatrana</i> Miq.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ลักเคยลักเกลือ
	<i>D. wallichii</i> King & Gamble	ไม้ต้น	ดำตะโก
Elaeocarpaceae	<i>Elaeocarpus</i> sp.	ไม้ต้น	-
Ericaceae	<i>Agapetes</i> sp.	ไม้อิงอาศัย	-
Euphorbiaceae	<i>Antidesma montanum</i> Blume	ไม้ต้นขนาดเล็ก	มะเมาะขน
	<i>A. velutinosum</i> Blume	ไม้ต้นขนาดเล็ก	มะเมาะควาย
	<i>A.</i> sp.1	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
	<i>A.</i> sp.2	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
	<i>Aporosa arborea</i> (Blume) Müll.Arg.*	ไม้ต้นขนาดเล็ก	เปลือกข้าว
	<i>A. frutescens</i> Blume	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
	<i>A. microstachya</i> (Tul.) Müll.Arg.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	กริมเขา
	<i>A. octandra</i> (Buch.-Ham ex D.Don) Vickery	ไม้ต้น	ขี้อัน
	<i>Baccaurea parviflora</i> (Müll.Arg.) Müll.Arg.*	ไม้ต้น	มะไฟกา
	<i>B. ramiflora</i> Lour.	ไม้ต้น	มะไฟ
	<i>Balakata baccata</i> (Roxb.) Esser	ไม้ต้น	โพบาย
	<i>Bridelia tomentosa</i> Blume	ไม้พุ่ม	สีพันกระบือ
	<i>B.</i> sp.	ไม้พุ่ม	-
	<i>Chaetocarpus castanocarpus</i> (Roxb.) Thwaites	ไม้ต้นขนาดเล็ก	สำเภา
	<i>Claoxylon longifolium</i> (Blume) Endl. ex Hassk.	ไม้พุ่ม	ผักหวานช้าง
	<i>Cleistanthus polyphyllus</i> F.N. Williams*	ไม้พุ่ม	นกนอน
<i>Croton</i> sp.	ไม้พุ่ม	-	
<i>Drypetes curtisii</i> (Hook.f.) Pax & K. Hoffm.*,**	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ลูกนาคา	
<i>Flueggea virosa</i> (Roxb. ex Willd.) Voigt	ไม้พุ่ม	ก้างปลา	

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
Fagaceae	<i>Galearia fulva</i> (Tul.) Miq.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ลิ้นควาย
	<i>Glochidion arborescens</i> Blume	ไม้ต้น	ไคร้ต้น
	<i>G. rubrum</i> Blume	ไม้ต้นขนาดเล็ก	กระดุมผี
	<i>G. sp.</i>	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
	<i>Homonoia riparia</i> Lour.	ไม้พุ่ม	ไคร้หน้า
	<i>Macaranga denticulata</i> (Blume) Müll.Arg.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ตองแตบ
	<i>M. hypoleuca</i> (Rchb.f. & Zoll.) Müll.Arg.*	ไม้ต้น	ลอ
	<i>M. tanarius</i> (L.) Müll. Arg. var. <i>tomentosa</i> (Blume) Müll.Arg.	ไม้ต้น	เม็ก
	<i>M. triloba</i> (Reinw. ex Blume) Müll.Arg.	ไม้ต้น	หล่องาม
	<i>Mallotus floribundus</i> Müll.Arg.*	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ปริก
	<i>M. peltatus</i> (Geisel.) Müll.Arg.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	สลัด
	<i>Phyllanthus elegans</i> Wall. ex Müll.Arg.	ไม้ล้มลุก	ผักหวานดง
	<i>P. sp.</i>	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
	<i>Suregada multiflorum</i> (A. Juss.) Baill.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ชั้นทองพญาบาท
	<i>Castanopsis wallichii</i> King ex Hook.f.*	ไม้ต้น	ก้อบ้าน
	<i>C. sp.</i>	ไม้ต้น	-
	Flacourtiaceae	<i>Lithocarpus erythrocarpus</i> (Ridl.) A. Camus*	ไม้ต้น
<i>L. wrayi</i> (King) A. Camus*		ไม้ต้น	ก้อเกรียม
<i>Quercus semiserrata</i> Roxb.		ไม้ต้น	ก้อกระดุม
<i>Casearia velutina</i> Blume		ไม้ต้น	มะแตกเหลือง
<i>Homalium caryophyllaceum</i> (Zoll. & Moritzi) Benth.		ไม้ต้น	เหนง
Icacinaeae	<i>Hydnocarpus macrocarpa</i> (Bedd.) Warb. subsp. <i>burmanica</i> Sleumer	ไม้ต้น	กระเบาลม
	<i>Gomphandra quadrifida</i> (Blume) Sleumer var. <i>ovalifolia</i> (Ridl.) Sleumer*	ไม้พุ่ม	นี่เลง
Lamiaceae	<i>Callicarpa longifolia</i> Lam.	ไม้เถา	ดอกใบใหญ่
	<i>Clerodendrum laevifolium</i> Blume	ไม้พุ่ม	กาชะลวง
	<i>C. lankawiense</i> King & Gamble*	ไม้พุ่ม	นมสวรรค์ทักษิณ
	<i>Glossocarya premnoides</i> Ridl.	ไม้เถา	กังกาง

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
Lauraceae	<i>Premna pyramidata</i> Wall. ex Schaur	ไม้ต้น	เปียด
	<i>Sphenodesme involucrata</i> (C. Presl) B.L. Rob.	ไม้เถา	เถาว์ลัยปูน
	<i>Vitex glabrata</i> R. Br.	ไม้ต้น	ไข่น้ำ
	<i>Cinnamomum tamala</i> (Hamilton) Nees & Eberm.	ไม้ต้น	แกง
Leeaceae	<i>Litsea glutinosa</i> (Lour.) C.B. Rob.	ไม้ต้น	หมีเหม็น
	<i>Leea indica</i> (Burm.f.) Merr.	ไม้พุ่ม	กะตังใบ
Lecythidaceae	<i>Barringtonia acutangula</i> (L.) Gaertn.	ไม้ต้น	จิกนา
	<i>B. augusta</i> Kurz	ไม้ต้น	จิกใหญ่
	<i>B. macrocarpa</i> Hassk.*	ไม้ต้น	จิกมยาน
Leguminosae	<i>B. macrostachya</i> (Jack) Kurz	ไม้ต้น	-
	<i>Acacia meeboldii</i> Craib	ไม้เถา	-
	<i>Bauhinia integrifolia</i> Roxb.*	ไม้เถา	เถาไฟ
	<i>B. pottsii</i> G. Don var. <i>mollissima</i> (Wall. ex Prain) K. & S.S. Larsen*	ไม้ร่อเลื้อย	ชงโคไฟ
	<i>Cynometra malaccensis</i> Meeuwen*	ไม้ต้น	มังคาก
	<i>Entada rheedii</i> Spreng.	ไม้เถา	สะบ้า
	<i>Saraca declinata</i> (Jack) Miq.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	โสกเขา
	<i>Spatholobus harmandii</i> Gagnep.	ไม้เลื้อย	ประดงเลือด
	S. sp.	ไม้เลื้อย	-
	Loganiaceae	<i>Fagraea racemosa</i> Jack	ไม้ต้น
Lythraceae	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	ไม้ต้น	ตะแบกนา
	<i>L. speciosa</i> (L.) Pers.	ไม้ต้น	อินทนิลน้ำ
Malvaceae	Unknown 1	ไม้ต้น	-
Melastomataceae	<i>Dissochaeta affinis</i> (Korth.) Clausing*	ไม้ร่อเลื้อย	-
	<i>Melastoma malabathricum</i> L.	ไม้พุ่ม	โคลงเคลง
Meliaceae	<i>Aphanamixis polystachya</i> (Wall.) R. Parker	ไม้ต้น	ตาเสือ
Moraceae	<i>Artocarpus elasticus</i> Reinw. ex Blume*	ไม้ต้น	กระเอาะ
	<i>Ficus annulata</i> Blume	ไม้เถา	ไทร
	<i>F. auriculata</i> Lour.	ไม้ต้น	เตื่อหัว
	<i>F. fistulosa</i> Reinw. ex Blume	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ชิงขาว

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
Myristicaceae	<i>F. glaberrima</i> Blume	ไม้เถา	เตื่อไทร
	<i>F. heterophylla</i> L.f.	ไม้รอเลื้อย	สลอดน้ำ
	<i>F. hispida</i> L.f.	ไม้ต้น	มะเตื่อปล้อง
	<i>F. ischnopoda</i> Miq.	ไม้พุ่ม	ลูกคล้าย
	<i>F. obpyramidata</i> King	ไม้ต้น	โพะ
	<i>F. cf. obscura</i> Blume	ไม้เถา	ไทรตอก
	<i>F. racemosa</i> L.	ไม้ต้น	มะเตื่อทุมพร
	<i>F. semicordata</i> Buch.-Ham. ex Sm.	ไม้ต้น	เตื่อปล้องหิน
	<i>F. sp.1</i>	ไม้เถา	-
	<i>F. sp.2</i>	ไม้เถา	-
	<i>Streblus taxoides</i> (Heynes) Kurz	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ข่อยน้ำ
	<i>Horsfieldia glabra</i> (Blume) Warb.	ไม้ต้น	เลือดนก
	<i>H. irya</i> (Gaertn.) Warb.	ไม้ต้น	กรวย
	<i>Knema glauca</i> (Blume) Petermann*	ไม้ต้น	-
Myrsinaceae	<i>K. laurina</i> (Blume) Warb.	ไม้ต้น	หันช้าง
	<i>Ardisia amherstiana</i> A. DC. var. <i>pubescens</i> (Fletcher) K. Larsen & C.M. Hu	ไม้พุ่ม ไม้ต้นขนาดเล็ก	มะจำหน
	<i>A. attenuata</i> Wall. ex A. DC.	ไม้พุ่ม	จำ
	<i>A. lanceolata</i> Roxb.*	ไม้รอเลื้อย	ราม
Myrtaceae	<i>Maesa paniculata</i> A. DC.	ไม้ต้น	ยายจูงหลาน
	<i>Syzygium cerasiforme</i> (Blume) Merr. & L.M. Perry	ไม้ต้น	ลางนาง
	<i>S. diospyrifolium</i> (Wall. ex Duthie) S.N. Mitra	ไม้ต้น	บ้องขวาน
	<i>S. fastigiatum</i> (Blume) Merr. & L.M. Perry*	ไม้ต้น	โก่งกางบก
	<i>S. leptostemon</i> (Korth.) Merr. & L.M. Perry*	ไม้ต้น	หว้าดอกแบน
	<i>S. lineatum</i> (DC.) Merr. & L.M. Perry	ไม้ต้น	ชวาด
	<i>S. polyanthum</i> (Wight) Walp.	ไม้ต้น	สมัก
	<i>S. siamense</i> (Craib) Chantar. & J. Parn.	ไม้ต้น	ชมพู่หน้า
	<i>S. sp.1</i>	ไม้ต้น	-
	<i>S. sp.2</i>	ไม้ต้น	-
<i>S. sp.3</i>	ไม้ต้น	-	

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
Ochnaceae	<i>Gomphia serrata</i> (Gaertn.) Kanis	ไม้พุ่ม	ช้างน้ำ
Polygalaceae	<i>Xanthophyllum flavescens</i> Roxb.*	ไม้ต้น	แก้มช้อน
	<i>X. vitellinum</i> (Blume) Dietr.*	ไม้ต้น	-
	<i>X. sp.</i>	ไม้ต้น	-
Polygonaceae	<i>Polygonum barbatum</i> L.	ไม้ล้มลุก	-
Proteaceae	<i>Helicia cf. formosana</i> Hemsl.	ไม้ต้น	-
Ranunculaceae	<i>Naravelia laurifolia</i> Wall. ex Hook.f. & Thomson	ไม้เลื้อย	กวางตุ๊ก
Rhamnaceae	<i>Ventilago harmadiana</i> Pierre	ไม้เลื้อย	เครือปลอก
	Unknown 2	ไม้เลื้อย	-
Rhizophoraceae	<i>Carallia brachiata</i> (Lour.) Merr.	ไม้ต้น	เฉียงพ้านางแอ
Rubiaceae	<i>Aidia cochinchinensis</i> Lour.	ไม้ต้น	-
	<i>Canthium horridum</i> Craib*	ไม้พุ่ม	เคล็ดหนู
	<i>Catunaregam</i> sp.	ไม้ต้น	-
	<i>Diplospora malaccensis</i> Hook.f.*	ไม้ต้น	ย่ามควาย
	<i>Fagerlindia</i> sp.	ไม้พุ่ม	-
	<i>Greenea corymbosa</i> (Jack.) K. Schum.*	ไม้พุ่ม	เข็มดง
	<i>Ixora javanica</i> (Blume) DC.	ไม้พุ่ม	เข็มทอง
	<i>I. nigricans</i> R. Br. ex Wight & Arn.	ไม้พุ่ม	เข็มน้ำ
	<i>I. umbellata</i> Koord. & Valetton var. <i>multibracteata</i> (H. Pearson ex King & Gamble) Corner*	ไม้พุ่ม	เข็มช้าง
	<i>I. sp.1</i>	ไม้พุ่ม	-
	<i>I. sp.2</i>	ไม้พุ่ม	-
	<i>I. sp.3</i>	ไม้พุ่ม	-
	<i>Morinda elliptica</i> Ridl.	ไม้ต้น	ยอดเถื่อน
	<i>Nauclea subdita</i> (Korth.) Steud.	ไม้ต้น	เงาะหนู
<i>N. sp.</i>	ไม้ต้น	กระทุ่มน้ำ	
<i>Neolamarckia cadamba</i> (Roxb.) Bosser	ไม้ต้น	กระทุ่ม	
<i>Pavetta cf. petiolaris</i> Wall. ex Craib	ไม้พุ่ม	เข็มแพะ	
<i>Psychotria</i> sp.	ไม้พุ่ม	-	
<i>Urophyllum</i> sp.	ไม้พุ่มขนาดเล็ก	-	

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อของพืชมีเมล็ดในป่าชายน้ำตามแนวคลองศก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

กลุ่มพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะวิสัย	ชื่อพื้นเมือง
Rutaceae	<i>Glycosmis pentaphylla</i> (Retz.) DC.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	เขยตาย
	G. sp.1	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
	G. sp.2	ไม้ต้นขนาดเล็ก	-
Sabiaceae	<i>Meliosma lanceolata</i> Blume*	ไม้ต้น	สร้อยโมลี
Sapindaceae	<i>Harpullia arborea</i> (Blanco) Radlk.	ไม้ต้น	หอมไกลดง
	<i>Lepisanthes cf. tetraphylla</i> (Vahl) Radlk.	ไม้ต้น	-
	<i>Nephelium melliferum</i> Gagnep.**	ไม้ต้น	คอแลน
Sterculiaceae	<i>Byttneria andamanensis</i> Kurz	ไม้เถา	ละหุ่งเครือ
	<i>Pterocymbium tinctorium</i> (Blanco) Merr.	ไม้ต้น	ปออีแก้ง
	<i>Sterculia lanceolata</i> Cav.	ไม้พุ่ม	หงอนไก่
Symplocaceae	<i>Symplocos</i> sp.	ไม้ต้น	-
Theaceae	<i>Eurya acuminata</i> DC.	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ปลายสาน
	<i>Ternstroemia wallichiana</i> (Griff.) Engl.	ไม้ต้น	ตำเสา
Tiliaceae	<i>Brownlowia peltata</i> Benth.	ไม้ต้น	โปรง
	<i>Grewia</i> sp.	ไม้เถา	-
	<i>Microcos paniculata</i> L.	ไม้ต้น	พลับพลา
	<i>Schoutenia</i> sp.	ไม้เถา	-
Urticaceae	<i>Dendrocnide sinuata</i> (Miq.) Chew	ไม้ต้นขนาดเล็ก	กะลั้งตั้งช้าง
	<i>D. stimulans</i> (L.f.) Chew	ไม้ต้นขนาดเล็ก	ตำแยช้าง
Violaceae	<i>Rinorea longiracemosa</i> (Wall.) Kuntze	ไม้พุ่ม	เลี้ยงควาน
3. พืชใบเลี้ยงเดี่ยว			
Poaceae	<i>Bambusa bambos</i> (L.) Voss	ไม้ต้น	ไผ่ป่า
Zingiberaceae	<i>Alpinia mutica</i> Roxb.	ไม้ล้มลุก	ข่าน้ำ
	<i>Etingera littoralis</i> Gieseke	ไม้ล้มลุก	-

หมายเหตุ : * = พืชที่พบแพร่กระจายเฉพาะในเขตภาคใต้ของประเทศไทย

** = พืชหายาก

*** = พืชหายากและพืชเฉพาะถิ่น